

MIŠKŲ IŠTEKLIŲ BŪKLĖS IR APSAUGOS APŽVALGA

2026 m. liepos 10 d.

Nr. AK-151

Pakartotinai naudoti šį dokumentą leidžiama pagal „Creative Commons Attribution 4.0 International“ (CC BY 4.0) licenciją: pakartotinis naudojimas leidžiamas, jei tinkamai nurodoma autorystė ir pakeitimai.

Vertinimą atliko: Aurelija Brukštutė, Tomas Musteikis.

Vertinimo ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui, Aplinkos ministerijai.

Viršelio nuotrauka: Free Forest Image on Unsplash

TURINYS

ĮŽANGA	4
APŽVALGOS METODIKA	5
PAGRINDINIAI APŽVALGOS REZULTATAI	6
1. MIŠKINGUMO DIDINIMO TEMPAS NEPAKANKAMAS NUMATYTIEMS TIKSLAMS PASIEKTI	6
2. NĖRA AIŠKAUS SIEKIO FORMUOTI ĮVARIAMŽIUS IR SUDĖTINGESNĖS STRUKTŪROS MIŠKUS	8
3. TURĖTŲ DIDĖTI GRIEŽTOS APSAUGOS MIŠKŲ PLOTAS, NEBAIGTAS „NATURA 2000“ TINKLAS, NEGERĖJA MIŠKŲ BUVEINIŲ APSAUGOS BŪKLĖ	9
4. DIDĖJANTI ŪKINIŲ MIŠKŲ DALIS GALI TURĖTI NEIGIAMOS ĮTAKOS EKONOMINIŲ, EKOLOGINIŲ IR SOCIALINIŲ FUNKCIJŲ BALANSUI	11
5. APSKAITOS IR AKTUALIŲ DUOMENŲ TRŪKUMAI GALI SUKURTI PRIELAIDAS PIKTNAUDŽIAUTI, PRIIMTI NETINKAMUS SPRENDIMUS	14
APIBENDRINIMAS	16

ĮŽANGA

Miškai yra vienas svarbiausių Lietuvos gamtos išteklių, atliekantis reikšmingas ekologines, ekonomines ir socialines funkcijas. Jie prisideda prie klimato kaitos švelninimo, saugo biologinę įvairovę, dirvožemį ir vandens išteklius, aprūpina visuomenę mediena bei kitais miško produktais, sudaro sąlygas rekreacijai ir gerina gyvenamosios aplinkos kokybę.

Miškuose yra daugelio saugomų augalų ir gyvūnų rūšių bei natūralių buveinių, todėl jų apsauga yra svarbi siekiant išsaugoti biologinę įvairovę. Šiam tikslui Europos Sąjungoje sukurtas ekologinis tinklas „Natura 2000“, vienijantis teritorijas, svarbias Europos mastu saugomoms rūšims ir natūralioms buveinėms.

2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane numatyta iki 2030 m. padidinti Lietuvos miškingumą iki 35 proc., o 2024 m. Seimo rezoliucijoje dėl miškų politikos susitarta miškingumą padidinti iki 40 proc. 2050 m. Europos Sąjungos miškų strategija iki 2030 m. ir Biologinės įvairovės strategija taip pat numato svarbų miškų vaidmenį siekiant švelninti klimato kaitą, išsaugoti biologinę įvairovę ir tvariai naudoti gamtos išteklius.

Miškų naudojimo, apsaugos ir valdymo klausimai pastaraisiais metais išlieka aktyvių diskusijų objektu. Siekiant rasti subalansuotus sprendimus ginant aplinkosaugos, ekonominius ir visuomenės interesus, 2021–2024 m. buvo inicijuotas Nacionalinio susitarimo dėl miškų procesas. Šiuo metu Aplinkos ministerija inicijuoja Nacionalinio miškų sektoriaus strateginio dokumento iki 2050 m. rengimą, kuriuo siekiama nustatyti ilgalaikės miškų politikos kryptis. Nuo 2024 m. vyksta naujos redakcijos Miškų įstatymo pakeitimų procesas, tačiau teisės aktų pakeitimai iki šiol nepriimti. Dėl to dalies numatomų miškų politikos pokyčių įgyvendinimas atidedamas, o svarbūs miškų naudojimo, apsaugos ir valdymo klausimai tebėra neišspręsti.

Valstybės kontrolė 2022 m. atliko auditą „Lietuvos miškų išteklių apsauga“ ir pateikė rekomendacijas dėl miškingumo didinimo, visų savaiminių miškų įtraukimo į Miškų valstybės kadastrą ir jų priskyrimo miškų grupėms, didelio masto miškų pažeidimų priežasčių nustatymo, ligų ir kenkėjų plitimo rizikos vertinimo, pakankamo „Natura 2000“ tinklo suformavimo bei jame esančių miškų buveinių stebėsenos. Vis dėlto reikšmingų pokyčių šiose srityse iki šiol nepasiekta.

Šios apžvalgos tikslas – apžvelgti Lietuvos miškų būklės ir apsaugos tendencijas, susijusias su miškingumo pokyčiais, biologinės įvairovės ir buveinių apsauga, miškų reikšme ekonominiu ir aplinkosaugos aspektu bei duomenų tikslumu.

APŽVALGOS METODIKA

Apžvalga parengta remiantis viešai prieinamais statistiniais duomenimis, strateginiais dokumentais, Valstybės kontrolės auditų ir rekomendacijų stebėsenos rezultatais bei tarptautiniais palyginamaisiais duomenimis.

Apžvalgos objektas – Lietuvos miškų būklės, miškingumo, biologinės įvairovės, miškų apskaitos, miškų politikos ir miškų sektoriaus reikšmės šalies ekonomikai aspektai.

Esama situacija analizuojama remiantis naujausiais prieinamais aktualiais duomenimis, turimais apžvalgos rengimo metu. Vertindami pokyčius ir tendencijas, naudojamos ankstesnių laikotarpių duomenimis.

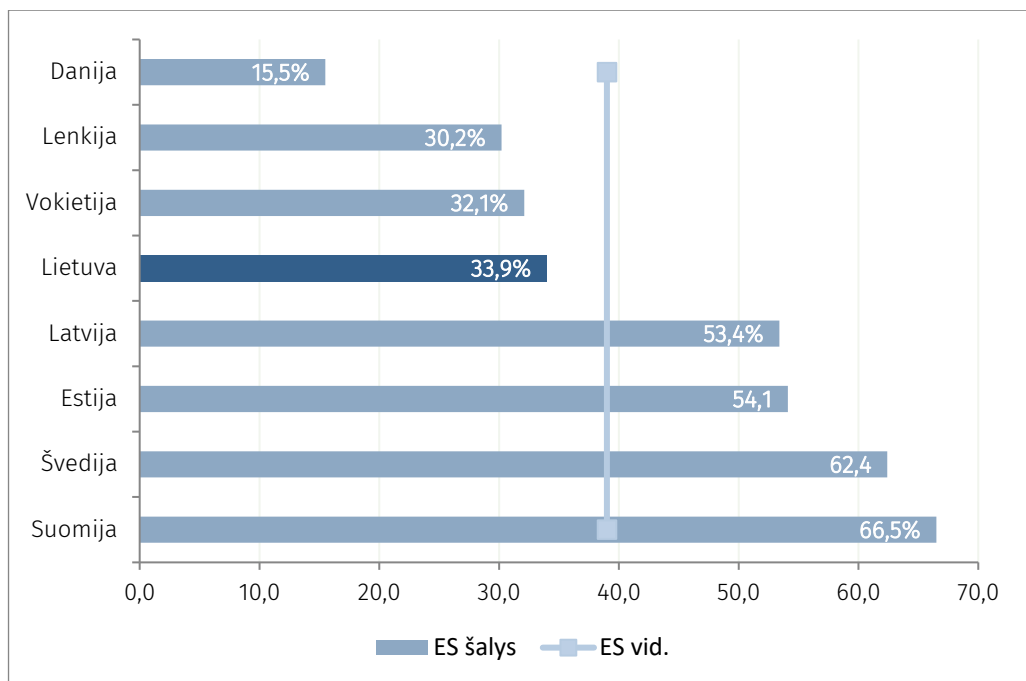
Apžvalgoje pateikiami vertinimai neturėtų būti laikomi išsamiu auditu ar konkrečių institucijų veiklos vertinimu.

PAGRINDINIAI APŽVALGOS REZULTATAI

1. MIŠKINGUMO DIDINIMO TEMPAS NEPAKANKAMAS NUMATYTIEMS TIKSLAMS PASIEKTI

Lietuvos miškingumas 2025 metais sudarė apie 33,9 proc. šalies teritorijos ir buvo mažesnis už Europos Sąjungos vidurkį, kuris siekė 39,0 proc. Lietuva reikšmingai atsilieka nuo Šiaurės ir Baltijos regiono valstybių, kuriose miškai užima daugiau nei pusę šalies teritorijos.

1 pav. Miškų dalis bendrame šalies plote (%): ES šalys – 2023 m., Lietuva – 2025 m.

Šaltinis – Eurostatas (2023 m. duomenys apie ES šalis); Valstybinė miškų tarnyba (2025 m. Lietuvos duomenys).

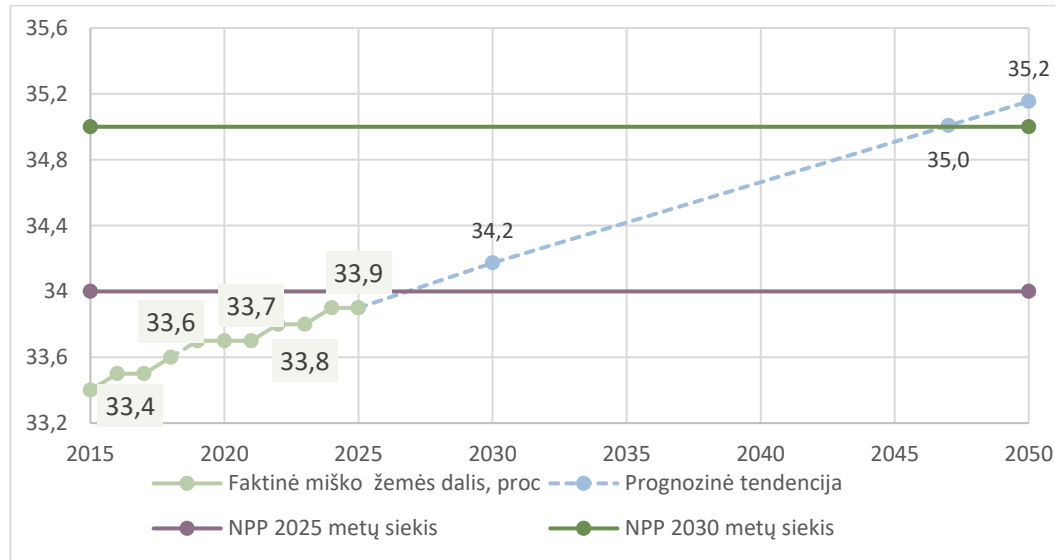
2021–2030 m. nacionaliniame pažangos plane¹ (toliau – NPP) buvo numatyta pasiekti 34 proc. miškingumo lygį 2025 metais ir 35 proc. – 2030 metais. 2024 metais Seimo priimtoje rezoliucijoje dėl miškų politikos² sutartas ilgalaikis siekis iki 2050 m. padidinti Lietuvos miškingumą iki 40 proc.

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimas Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“.

² Lietuvos Respublikos Seimo rezoliucija dėl miškų politikos, 2024-06-27, Nr. XIV-2851.

2025 m. tikslas nebuvo pasiektas, miškingumas siekė 33,91³ proc., arba 2 214 323 hektarus. Siekiant NPP tikslo, iki 2030 metų reikėtų plotą padidinti 71 177 hektarais. Jeigu miškingumas ir toliau didėtų tokiu pačiu vidutiniu tempu kaip pastarąjį dešimtmetį, 35 proc. miškingumo lygis būtų pasiektas tik 2047 metais, t. y. beveik dviem dešimtmečiais vėliau, nei numatyta Nacionaliniame pažangos plane, ir būtų reikšmingai atsiliekama nuo rezoliucijoje dėl miškų politikos įvardyto siektino tikslo.

2 pav. Miško žemės ploto (proc.) faktinė didėjimo dinamika 2015-2025 metais ir augimo prognozė iki 2050 metų

Pastaba. Prognozinė tendencija apskaičiuota taikant tiesinę ekstrapoliaciją pagal 2015–2025 m. Lietuvos miškingumo rodiklio pokytį.

Šaltinis – Valstybinė miškų tarnyba. Prieiga per internetą, prisijungimo data – 2026-06-08. Skaičiavimai – Valstybės kontrolė

Valstybės kontrolė, atlikdama 2022 metų auditą „Lietuvos miškų išteklių apsauga“⁴, akcentavo, kad, siekiant švelninti klimato kaitą ir išlaikyti ekologinį stabilumą, būtina sparčiau didinti miškingumą. Tačiau iki šiol reikšmingų pokyčių įgyvendinant audito rekomendaciją neįvyko⁵.

Aplinkos ministerija 2025 metų veiklos ataskaitoje⁶ nurodo, kad nespirtų miškingumo didėjimą lemia miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis krašto apsaugos ir infrastruktūros projektams vykdyti, mažėjantis tinkamų miškui įveisti plotų kiekis, ribotos laisvos valstybinės žemės galimybės bei sumažėjęs privačių žemės savininkų aktyvumas įveisiant miškus. Ministerija taip pat pažymi, kad dauguma žemės ūkiui netinkamų plotų, tinkamų miškui įveisti, jau yra apšodinti mišku, todėl galimybės toliau didinti miškingumą tokiuose platuose tampa vis labiau ribotos.

Ministerijos įvardijamos priežastys rodo, kad miškingumo didinimo sunkumus lemia keli tarpusavyje susiję veiksniai, todėl jiems įveikti gali prireikti kompleksinių priemonių.

³ Nacionalinio pažangos plano rodikliai. Oficialiosios statistikos portalas.

⁴ Valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita „Lietuvos miškų išteklių apsauga“, 2022 m.

⁵ Valstybės kontrolės skelbiama audito „Lietuvos miškų išteklių apsauga“ rekomendacijų įgyvendinimo būklė

⁶ LR aplinkos ministerijos 2025 metų veiklos ataskaita. Prisijungimo data – 2026-06-08.

2. NĖRA AIŠKAUS SIEKIO FORMUOTI ĮVARIAMŽIUS IR SUDĖTINGESNĖS STRUKTŪROS MIŠKUS

2030 metų ES miškų strategijoje⁷ pažymima, kad klimato kaita ir toliau neigiamai veikia Europos miškus, ypač vienerūšius ir vienaamžius medynus. Mišrūs medynai dažnai atsparesnis klimato kaitos poveikiui, kenkėjams, ligoms ir ekstremaliems gamtos reiškiniams, todėl, mokslininkų nuomone, medynų rūšinė įvairovė laikoma vienu iš svarbių miškų atsparumo veiksmų⁸. Seimo priimtoje rezoliucijoje dėl miškų politikos buvo susitarta užtikrinti miškingumo didėjimą, sodinant ir (ar) formuojant įvairiarūšius ir įvairiamžius klimato kaitai atsparius miškus.

Lietuvoje vyrauja pušynai, eglynai ir beržynai, kurie, Valstybinės miškų tarnybos (toliau – VMT) duomenimis, 2023 m. kartu sudarė 73–74 % visų miškų. Miškuose vyrauja santykinai vienerūšė sudėtis (t. y. daugelyje medynų viena medžių rūšis stipriai dominuoja ir sudaro didžiąją dalį medyno tūrio). Pavyzdžiui, pušnyuose pušies dalis medyno tūryje sudaro vidutiniškai 82,3 proc., o eglynuose – 74,2 proc. (žr. 2 lentelę). 2014–2023 m. pagrindinių medynų grupių vienerūšiskumo lygis reikšmingai nemažėjo, o dalyje medynų grupių net didėjo, todėl aiškių medynų rūšinės įvairovės didėjimo tendencijų šiuo laikotarpiu nenustatyta.

1 lentelė. Pagrindinių medynų vienerūšiskumo lygis 2014–2023 m. (%)

Medynų tipas	2014 m.	2018 m.	2020 m.	2023 m.	Pokytis 2014–2023
Pušynai	83,2	82,6	82,5	82,3	-0,9
Eglynai	72,9	74,2	74,1	74,2	1,3
Beržynai	61,2	61,8	61,7	62,2	1
Drebulynai	61,1	61,9	62,1	62,2	1,1
Juodalksnynai	70,2	71,4	71,4	72,1	1,9
Ažuolynai	55,3	56,1	55,3	56,6	1,3

Šaltinis – Valstybinės miškų tarnybos skelbiama Mišku ūkio statistika [Prieiga per internetą: prisijungimo data – 2026-06-08]

Panašias tendencijas rodo ir 2025 metais atlikta miškų medžių rūšinės sudėties analizė⁷ pagal 2022 m. nacionalinės miškų inventorizacijos duomenis. Analizės rezultatai rodo, kad apie 55 proc. visų Lietuvos medynų stipriai dominuoja vienos rūšies medžiai (viena rūšis sudaro daugiau kaip 75 proc. medyno tūrio). *Forest Europe* ataskaitos⁹ duomenimis, Europos mastu miškai, kuriuose auga dvi ar daugiau medžių rūšių, sudaro beveik 70 proc. visų miškų ploto, o vienos rūšies medynai – apie 30 proc. Europos miškų.

Lietuvos miškų sektoriaus esamos situacijos analizėje¹⁰ pažymima, kad, nacionalinės miškų inventorizacijos duomenimis, vienaamžių medynų dalis yra didžiausia (61 proc.), o

⁷ Europos Komisija. Naujoji ES miškų strategija iki 2030 m., COM(2021) 572 final.

⁸ Petrokas, R., Manton, ir kt. (2025). *Development of Forest Tree Species Composition: Selected Results of the National Forest Inventory of Lithuania. Plants*, 14(5), 667.

⁹ *Forest Europe ataskaita „State of Europe’s Forests 2025“.*

¹⁰ Lietuvos miškų sektoriaus esamos situacijos analizė, Darbas atliktas LR aplinkos ministerijos užsakymu pagal paslaugų pirkimo 2025 m. rugsėjo 23 d. sutartį Nr. VPS-45, VŠJ FOREST 4.0.

trijų ar daugiau kartų medynų, kurie savo struktūra jau gali būti panašesni į įvairiamžius, tėra 6 proc. VMT konstatuoja, kad prielaidų formuotis tipiniams įvairiamžiams medynams turime nedaug. Grynų medynų, t. y. tokių, kur vyraujanti medžių rūšis sudaro daugiau kaip 85 proc. medyno tūrio, yra apie 27 proc., mišrūs medynai su antra ardu sudaro 25 proc., o daugiausia yra mišrių vienaamžių medynų – 48 proc. Esamą situaciją lemia Lietuvoje dominuojanti į vienaamžių (dviejų amžių) medynų auginimą orientuota miškininkystė. Ir nėra požymių, kad esama sistema keistųsi ir būtų orientuojamasi į įvairiamžius ir sudėtingesnės struktūros miškų formavimą.

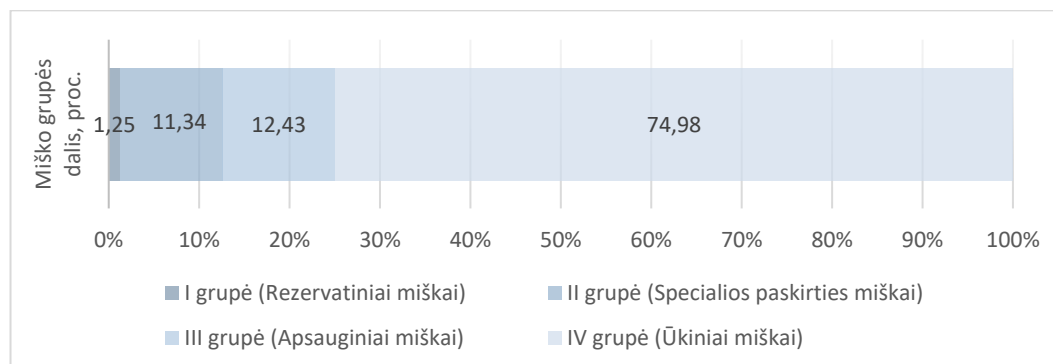
3. TURĖTŲ DIDĖTI GRIEŽTOS APSAUGOS MIŠKŲ PLOTAS, NEBAIGTAS „NATURA 2000“ TINKLAS, NEGERĖJA MIŠKŲ BUVEINIŲ APSAUGOS BŪKLĖ

ES biologinės įvairovės strategijoje¹¹ iki 2030 m. numatytas siekis išplėsti saugomų teritorijų tinklą, kad jis apimtų 30 proc. sausumos ir jūrų teritorijų, o griežta apsauga būtų taikoma 10 proc. viso ES sausumos ploto, įskaitant senus ir pirminius miškus.

Atsižvelgiant į ūkininkavimo tikslus, ūkininkavimo režimą ir pagrindinę funkcinę paskirtį, visi Lietuvos miškai skirstomi į 4 miškų grupes¹²:

- ✓ I miškų grupei priskiriami rezervatiniai miškai.
- ✓ II miškų grupei priskiriami specialios paskirties miškai, kurie pagal funkcinę paskirtį skirstomi į ekosistemų apsaugos ir rekreacinius miškus.
- ✓ III miškų grupei priskiriami apsauginiai miškai: draustinių ar jų dalių, kultūrinių rezervatų miškai, atkuriamųjų ir genetinių sklypų, miško sėklinių medynų, laukų apsauginiai, apsaugos zonų miškai.
- ✓ IV miškų grupei priskiriami ūkiniai miškai, nepriskirti I, II ir III miškų grupėms.

3 pav. Miško žemės plotas pagal miškų grupes: 2025 metais, proc.

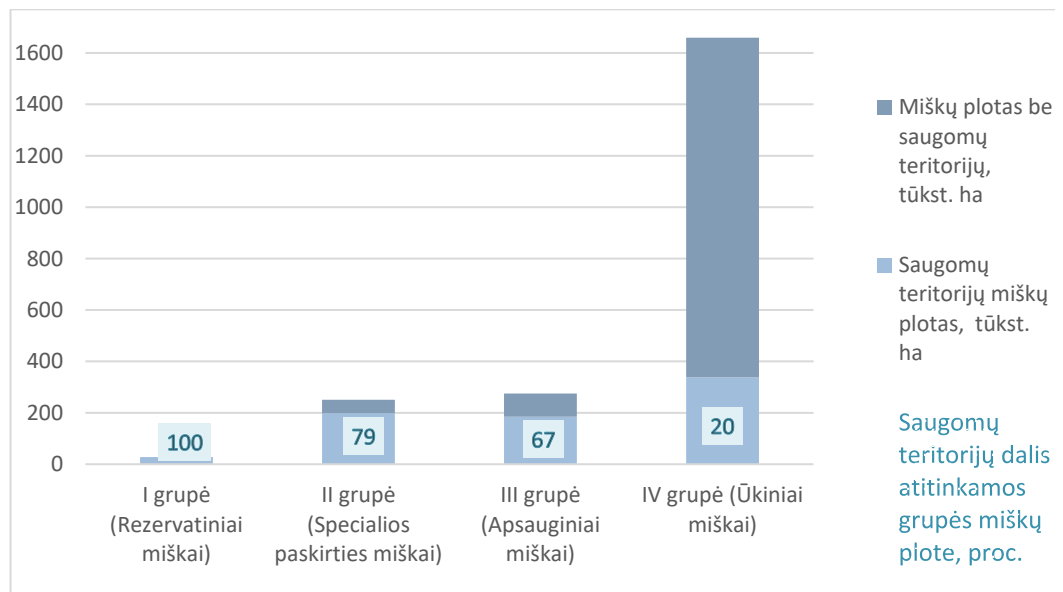
Šaltinis – Valstybinė miškų tarnyba. Skaičiavimai – Valstybės kontrolė

¹¹ Europos Komisija. ES biologinės įvairovės strategija iki 2030 m. (COM(2020) 380 final).

¹² Miškų priskyrimo miškų grupėms tvarkos aprašas, patvirtintas LRV 2001-09-26 nutarimu Nr. 1171.

Lietuvoje saugomos teritorijos 2024 metais sudarė 18,48 proc. viso šalies ploto. Miškuose saugomos teritorijos užima 34 proc. ploto. Saugomų teritorijų miškų plotų yra visose miškų grupėse. Labiausiai saugoma yra I grupė, t. y. rezervatų miškai, kuriuose 100 proc. yra saugomos teritorijos. I grupės miškai 2025 m. sudarė 1,25 proc. Lietuvos miškų ploto. Per pastarąjį dešimtmetį šis rodiklis iš esmės nepakito – padidėjo tik apie 0,04 procentinio punkto (2015 m. – 1,21 proc.). Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba (toliau – VSTT) yra apskaičiavusi¹³: kad pasiektume Biologinės įvairovės išsaugojimo strategijos tikslus, reiktų rezervatų miškų plotą didinti iki maždaug 68 000 ha., dalį II grupės draustinių miškų priskiriant I grupės miškams. Saugomų teritorijų miškų pasiskirstymas pagal miškų grupes pateiktas 4 pav.

4 pav. Saugomų teritorijų miškų plotas pagal miškų grupes

Šaltiniai:

Valstybinė miškų tarnyba:

- Miško žemės plotas pagal miškų grupes: 2025 metais.
- Saugomų teritorijų miškingumo statistika (atnaujinta 2026-03-23).

Skaičiavimai – Valstybės kontrolė.

Biologinės įvairovės ir buveinių apsaugai svarbus ir „Natura 2000“ tinklas, į kurį įtraukiamos vertingiausios Europos mastu saugomos buveinės ir rūšys. Valstybės kontrolė, atlikdama 2022 metų auditą „Lietuvos miškų išteklių apsauga“, nustatė, kad nebuvo suformuotas pakankamo ploto tinklas (papildomai turėjo būti įtraukta daugiau kaip 100 tūkst. ha saugotinių miško buveinių) ir nebuvo nustatyti konkretūs ir aiškūs šio tinklo teritorijų apsaugos tikslai. Iki šiol šios problemos nėra išspręstos, nors stebima pažanga. Europos Komisija, 2025 m. pateikdama atnaujintą pažeidimo vertinimą (pagrįstąją nuomonę)¹⁴, konstatavo, kad Lietuva dar neištaisė visų trūkumų ir kad „Natura 2000“ tinkle vis dar nepakankamas apsaugotų buveinių plotas – trūksta apie 15 tūkst. ha miškų buveinių.

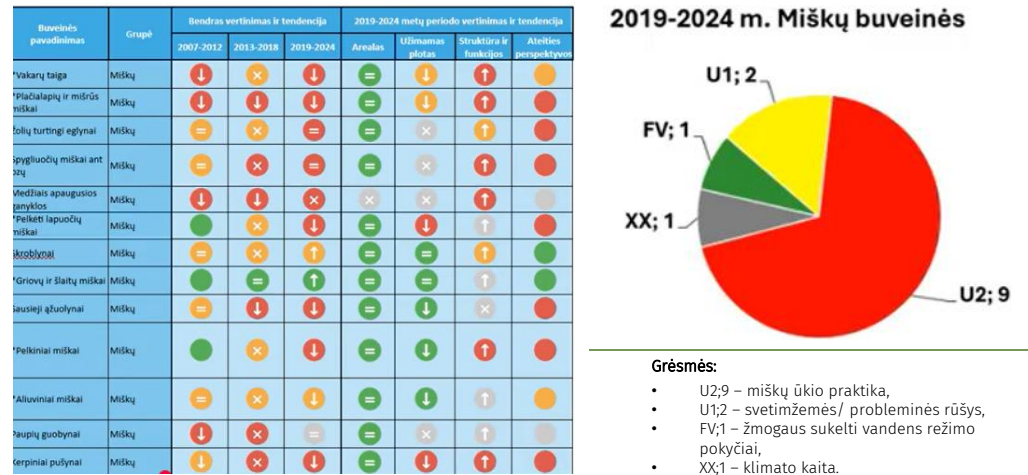
Kas šešerius metus Europos Komisijai teikiama Buveinių direktyvos įgyvendinimo ataskaita, kurioje vertinama natūralių buveinių ir rūšių apsaugos būklė. Naujausios

¹³ VSTT 2024-07-01 spaudos pranešimas „Miškai saugomose teritorijose“, prisijungimo data – 2026-06-12.

¹⁴ Europos Komisijos 2025-05-07 pranešimas INFR(2018)2059C(2025)2367 final.

ataskaitos¹⁵ duomenys rodo, kad daugumos Lietuvos miškų buveinių apsaugos būklė išlieka nepalanki. Natūralių buveinių apsaugos būklė, palyginti su ankstesniu vertinimo laikotarpiu, yra pablogėjusi. Tik nedidelė dalis miškų buveinių įvertintos kaip palankios būklės, o dauguma priskirtos nepalankios–nepakankamos arba nepalankios–blogos būklės kategorijoms. Ataskaitoje iš reikšmingiausių didelio poveikio grėsmių miškų buveinėms išskiriamos su miškininkyste susijusios praktikos (žr. 4 pav.).

5 pav. Miškų buveinių būklė ir ją lemiančios grėsmės

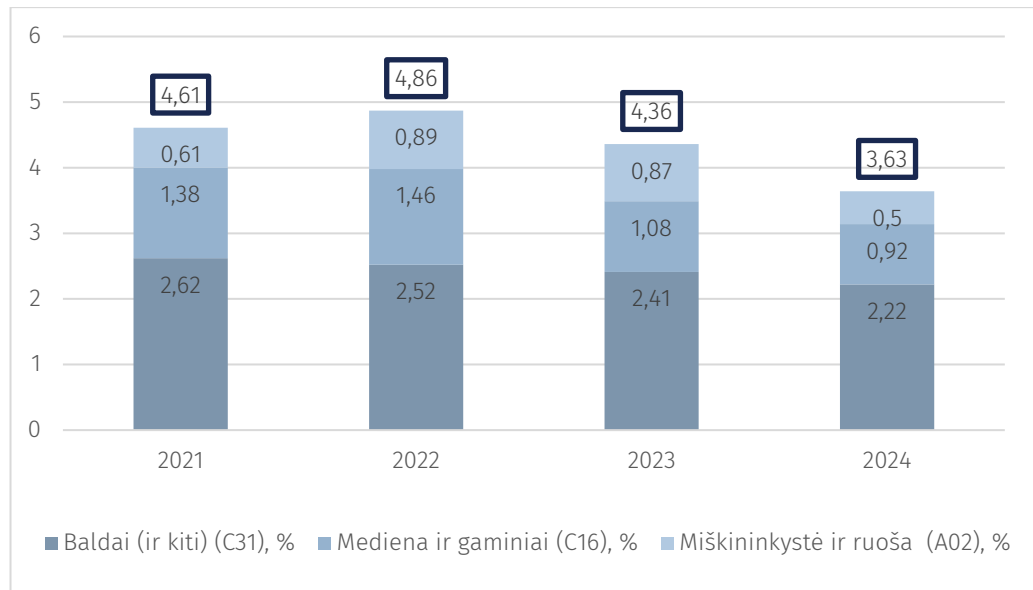

Šaltinis – Ataskaita Europos Komisijai apie Buveinių direktyvos įgyvendinimą Lietuvoje (2019–2024 metų laikotarpio)

4. DIDĖJANTI ŪKINIŲ MIŠKŲ DALIS GALI TURĖTI NEIGIAMOS ĮTAKOS EKONOMINIŲ, EKOLOGINIŲ IR SOCIALINIŲ FUNKCIJŲ BALANSUI

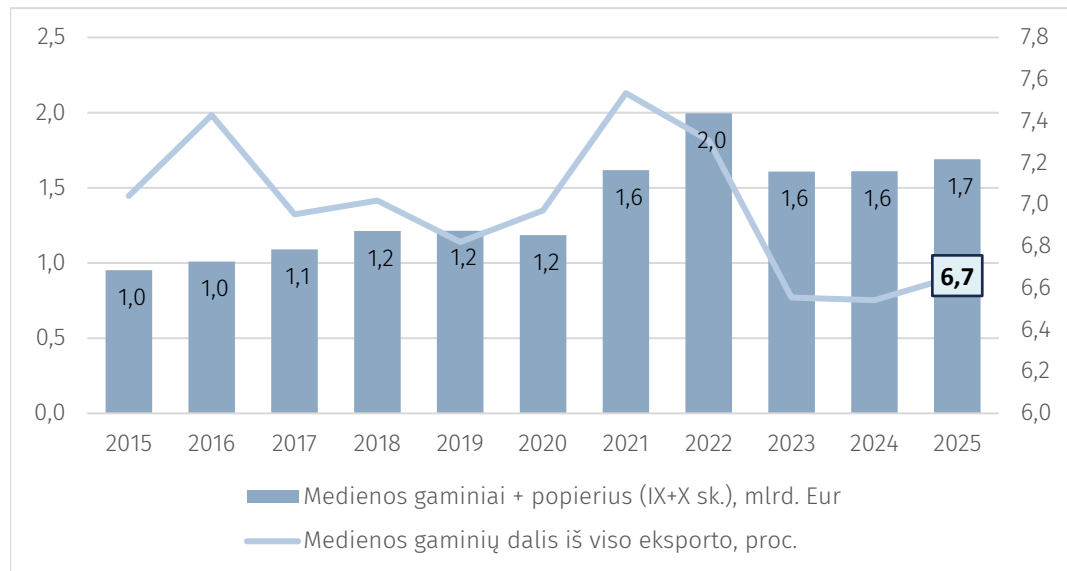
Miškų sektorius yra svarbi Lietuvos ekonomikos dalis. 2024 m. miškininkystės, medienos ruošos, medienos gaminių ir baldų gamybos sektoriai kartu sukūrė 3,0 mlrd. Eur pridėtinės vertės, arba 3,63 proc. Lietuvos BVP. Nors sektoriaus indėlis į ekonomiką išliko reikšmingas, palyginti su 2021 m., jis sumažėjo beveik vienu procentiniu punktu. Didžiausią sukuriamos vertės dalį sudarė baldų gamyba.

¹⁵ Buveinių direktyvos įgyvendinimo 2019-2024 m. periodo ataskaita, prisijungimo data – 2026-06-12.

6 pav. Miškų sektoriaus indėlis į Lietuvos BVP 2021–2024 m. (%)

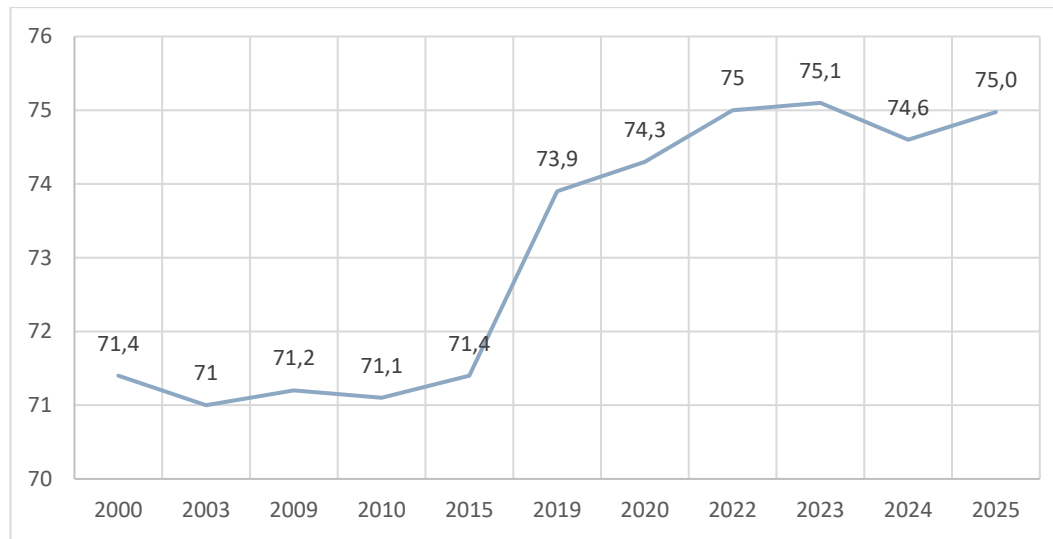
Šaltinis – Eurostatas. Skaičiavimai – Valstybės kontrolė

Medienos gaminių ir popieriaus sektorius taip pat išlieka svarbi Lietuvos eksporto dalis. Per 2015–2025 m. šio sektoriaus eksporto vertė padidėjo beveik 80 proc. – nuo maždaug 1 mlrd. iki 1,7 mlrd. eurų, o 2025 m. sudarė 6,7 proc. viso Lietuvos prekių eksporto.

7 pav. Lietuvos medienos gaminių ir popieriaus sektoriaus eksporto dinamika 2015–2025 m.

Šaltinis – Oficialiosios statistikos portalo duomenys. Skaičiavimai – Valstybės kontrolė

Per pastaruosius du dešimtmečius Lietuvoje augo ūkinių miškų (IV grupės) dalis bendrame miškų plote – nuo 71,4 proc. 2000 m. iki 75 proc. 2025 m. Ūkiniai miškai yra skirti pirmiausiai medienai auginti ir tiekti bei kitoms ekonominę naudą teikiančioms miško funkcijoms užtikrinti.

8 pav. Ūkinių miškų (IV grupė) dalies kaita 2000-2025 m. (IV grupės dalis bendrame miškų plote (%))

Šaltinis – Valstybinė miškų tarnyba

Miškų sektorius yra reikšminga Lietuvos ekonomikos ir eksporto dalis. Didėjanti ūkinių miškų (IV grupės) dalis bendroje miškų struktūroje rodo, kad, vertinant tolesnes miškų politikos kryptis, svarbu užtikrinti pusiausvyrą tarp ekonominių, ekologinių ir socialinių miškų funkcijų ir įvertinti ilgalaikį priimamų sprendimų poveikį miškų būklei bei jų teikiamai naudai visuomenei.

5. APSKAITOS IR AKTUALIŲ DUOMENŲ TRŪKUMAI GALI SUKURTI PRIELAIDAS PIKTNAUDŽIAUTI, PRIIMTI NETINKAMUS SPRENDIMUS

Valstybės kontrolė dar 2018 m. rekomendavo¹⁶ nustatyti aiškią miško žemės apskaitos tvarką, tačiau ji buvo patvirtinta tik 2026 m. balandžio mėn. Jos taikymo rezultatai ir poveikis bus vertinami atliekant 2026 m. valstybės ataskaitų rinkinio finansinį auditą.

Valstybės kontrolės 2022 m. auditas¹⁷ „Lietuvos miškų išteklių apsauga“ parodė, kad dalis savaimė medžiais apaugusių teritorijų ilgą laiką buvo neinventorizuojamos ir neįtraukiamos į Miškų kadastrą. Dėl laiku neatliekamos inventorizacijos ir neįtraukimo į Miškų kadastrą neužtikrinama visapusė savaimė susiformavusių miškų apsauga, nėra prievolės stebėti jų būklę. Nors įgyvendinant audito rekomendaciją buvo imtasi priemonių spartinti savaiminukais apaugusių plotų inventorizaciją, Miškų kadastrė neregistruotų savaiminių miškų plotas 2024 m. sudarė 1,85 tūkst. ha.

Miško žemės apskaitos, inventorizavimo, įtraukimo į registrą trūkumai ne tik iškraipo oficialią valstybės statistiką, koks yra realus šalies miškingumas, bet ir gali sukurti prielaidas piktnaudžiauti ir neefektyviai panaudoti paramą, o kai kuriais atvejais miško plotus naudoti ne miško reikmėms.

Šiuolaikiniai geografiniai erdviniai duomenys, inovatyvūs metodai ir nuotolinio stebėjimo priemonės suteikia galimybes analizuoti informaciją realiu laiku, operatyviai identifikuoti atvejus, kai miško žemė naudojama ne pagal paskirtį arba joje vykdoma netinkama veikla. Atsižvelgiant į sparčią geoinformacinių technologijų pažangą, svarbu plėtoti inovatyvių erdviųjų duomenų, dirbtinio intelekto ir automatizuotos analizės sprendimų taikymą, siekiant efektyvesnės, duomenimis grįstos miškų stebėsenos ir valdymo.

Pažymėtina, kad nepakankamai išnaudojamos sistemose sukauptų duomenų sinchronizavimo ir automatizuotos analizės galimybės, kurios leistų operatyviai nustatyti neatitikimus, galimus pažeidimus ir laiku imtis jų šalinimo priemonių.

Toliau pateiktas pavyzdys iliustruoja, kad, lyginant skirtingų šaltinių duomenis, neatitikimai gali būti nustatomi operatyviai. Miškų valstybės kadastrė registruotas miško žemės plotas, tikėtina, nėra visas priskirtinas miškui, nes palydovinėje aerofotografinėje nuotraukoje matyti, kad dalį šios teritorijos faktiškai užima pastatai, vandens telkiniai, keliai ir sporto infrastruktūra.

---

¹⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė. 2018 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas, 2019 m.

¹⁷ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito „Lietuvos miškų išteklių apsauga“ ataskaita, 2022 m.

9 pav. Miško žemės kadastro duomenys (žaliai) neatitinka faktinio žemės naudojimo (aerofotografinė nuotrauka)

■ Pastatai (turintys statybos leidimą)	■ Statiniai (sporto aikštelė)	■ Keliai / privažiavimai
■ Vandens telkiniai miško žemėje	■ Miško žemė (kadastras)	

Šaltinis – www.geoportal.lt (aerofotografinis žemėlapis, miško žemės kadastro duomenys ir pastatų su statybos leidimais duomenys). Prieiga per internetą: 2026 m. birželio 12 d. Grafinis pažymėjimas – Valstybės kontrolė

Miško žemė (registruose) ≠ faktinis naudojimas (aerofotografija)

PROBLEMA	REZULTATAS
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Registrai ir informacinės sistemos nėra sinchronizuotos. ✓ Laiku neatliekama kontrolė. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Gali susidaryti oficialių duomenų ir faktinės situacijos neatitikimų. ✓ Miško žemė naudojama ne pagal paskirti, išduodami statybos leidimai.

Miškų apskaitos ir kontrolės, aktualių duomenų trūkumai gali turėti įtakos pažeidimų nustatymui laiku, miškų apsaugos priemonių planavimui bei duomenimis grįstų sprendimų priėmimui. Kartu sparčiai besivystančios geoinformacinės technologijos, nuotolinio stebėjimo ir automatizuotos duomenų analizės sprendimai sudaro prielaidas taikyti pažangius miškų stebėsenos, apsaugos ir valdymo metodus, ir tai turėtų tapti tolesnės pažangos kryptimi.

APIBENDRINIMAS

Lietuvos miškų naudojimo, apsaugos ir valdymo klausimai išlieka aktyvių diskusijų objektu. Siekiant subalansuotų sprendimų, ypatingą reikšmę turi 2030 m. ES miškų strategija ir ES biologinės įvairovės strategija, kurios pabrėžia miškų svarbą švelninant klimato kaitą, išsaugant biologinę įvairovę ir tvariai naudojant gamtos išteklius. Todėl būtini skubūs ir subalansuoti teisėkūros bei politikos sprendimai – įskaitant Nacionalinio miškų sektoriaus strateginio dokumento iki 2050 m. priėmimą ir Miškų įstatymo pakeitimus – siekiant įgyvendinti Nacionalinio susitarimo dėl miškų tikslus bei užtikrinti ilgalaikį ekologinių, ekonominių ir socialinių funkcijų balansą.

Toliau pateikiami pagrindiniai apžvalgos rezultatai pagal atskirus skyrius:

- ✓ **Miškingumo didinimo tempas nepakankamas numatytiems tikslams pasiekti.** Miškai atlieka gyvybiškai svarbų vaidmenį kovojant su klimato kaita ir prisitaikant prie jos. 2021–2030 m. nacionaliniame pažangos plane buvo numatyta pasiekti 34 % miškingumo lygį 2025 m. ir 35 % – 2030 m. Tačiau 2025 m. miškingumas siekė tik 33,91 %, o 2023 m. Lietuvoje miškingumo lygis (33,8 %) buvo gerokai žemesnis už ES vidurkį (39 %) ir gerokai atsiliko nuo Šiaurės bei Baltijos šalių. Tokiais tempais 35 % riba būtų pasiekta tik apie 2047 m. – beveik dviem dešimtmečiais vėliau, nei numatyta.
- ✓ **Nėra aiškaus siekio formuoti įvairiamžius ir sudėtingesnės struktūros miškus.** 2030 m. ES miškų strategijoje pažymima, kad klimato kaita ypač neigiamai veikia vienaarūšius ir vienaamžius medynus, o mišrūs ir įvairiamžiai miškai yra atsparesni. Lietuvoje vyrauja vienaarūšiai medynai: 73–74 % miškų sudaro pušynai, eglynai ir beržynai, apie 55 % medynų stipriai dominuoja vienos rūšies medžiai (viena rūšis sudaro daugiau kaip 75 % tūrio). 2014–2023 m. vienaarūšiškumo lygis reikšmingai nemažėjo, o dalyje medynų net didėjo. Europos mastu miškai, kuriuose auga dvi ar daugiau rūšių, užima beveik 70 % ploto, o Lietuvoje aiškių rūšinės ir amžiaus įvairovės didėjimo tendencijų nematyti.
- ✓ **Turėtų didėti griežtos apsaugos miškų plotas, nebaigtas „Natura 2000“ tinklas, negerėja miškų buveinių apsaugos būklė.** „Natura 2000“ tinklas vis dar nepakankamas (trūksta apie 15 tūkst. ha miškų buveinių), o daugumos miškų buveinių apsaugos būklė išlieka nepalanki ir net pablogėjo. 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje numatyta, taikant veiksmingo valdymo tvarką, apsaugoti bent 30 % ES sausumos ploto, iš kurių 10 % turėtų būti griežtos teisinės apsaugos, įskaitant miškų ekosistemas, ypač daug dėmesio skiriant pirmykščių miškų ir sengirių apsaugai. Lietuvoje rezervatinių (I grupės) miškų plotas sudaro vos 1,25 % (per dešimtmetį beveik nepakito), t. y. jį reikėtų beveik padvigubinti (iki ~68 tūkst. ha). Tai yra toli nuo ES strategijos tikslų.
- ✓ **Didėjanti ūkinių miškų dalis gali turėti neigiamos įtakos ekonominių, ekologinių ir socialinių funkcijų balansui.** Miškų sektorius išlieka svarbus ekonomikai (3,63 % BVP ir 6,7 % eksporto), o ūkinių (IV grupės) miškų dalis per pastaruosius du dešimtmečius išaugo nuo 71,4 iki 75 %. Tačiau intensyvėjanti miškininkystė neprisideda prie biologinės įvairovės gerėjimo. 2025 m. Europos Komisijai pateiktoje Buveinių direktyvos įgyvendinimo ataskaitoje (2019–2024 m. laikotarpis) nurodoma, kad daugumos Lietuvos miškų buveinių apsaugos būklė išlieka nepalanki, tik nedidelės jų dalies būklė įvertinta kaip palanki. Tai kelia rimtą grėsmę visų miškų funkcijų (ekologinių, ekonominių ir socialinių) pusiausvyrai.

- ✓ **Apskaitos ir aktualių duomenų trūkumai gali sukurti prielaidas piktnaudžiauti, priimti netinkamus sprendimus.** Sparčiai besivystančios geoinformacinės technologijos, nuotolinio stebėjimo ir automatizuotos analizės sprendimai sudaro puikias prielaidas miškų stebėsenai ir pažangiam valdymui realiu laiku, tačiau Lietuvoje šios galimybės išnaudojamos nepakankamai. Dėl to išlieka dideli apskaitos trūkumai (įskaitant tai, kad vėluojama įgyvendinti 2018 m. rekomendaciją dėl aiškios miško žemės apskaitos tvarkos), iškraipoma statistika ir atsiranda prielaidos piktnaudžiauti.

Šios apžvalgos rezultatai rodo, kad Lietuvos miškų sektoriui būtini sisteminiai, ilgalaikiai ir tarpusavyje suderinti pokyčiai. Atsižvelgdama į tai, kad dalį Valstybės kontrolės 2022 m. audito „Lietuvos miškų išteklių apsauga“ rekomendacijų vėluojama įgyvendinti, ir šioje apžvalgoje atskleistus iššūkius, Valstybės kontrolė 2026 metais planuoja pradėti auditą „Biologinės įvairovės apsauga ir miškų atsparumo klimato kaitai didinimas“.

2026

